

Yleiset palvelut

2.11.2023

Yleiset palvelut

Alla esitetyt toimenpiteet ovat suunnitelma, jonka avulla pyritään saavuttamaan TA2024 asetettu raamitavoite. Euromääräiset kohdentamiset ja keinot täsmentyvät tarkemmin eri vaihtoehtojen, laskelmien ja vaikutusten arvioinnin pohjalta, joista lautakunta päättää käyttösuunnitelman hyväksymisen yhteydessä. Päätösten toimeenpanosta vastaa toimialan virkajohto yhdessä henkilöstön kanssa.

Peruspalvelut

Talouden tasapainon saavuttaminen aiheuttaa riskin, ettei lakisääteisiä palveluita pystytä järjestämään lain asettamissa määrärajoissa. Talousarvio esitykseen sisältyy merkittäviä riskejä määrärahojen osalta muun muassa henkilöstömenoissa, palveluiden ostoissa ja tarvikkeiden osalta, joihin on kohdennettu euromääräisesti suuria säästötavoitteita asetetun raamin saavuttamiseksi.

Henkilöstökulujen osalta tehdyt määrärahavähennykset edellyttävät erityisesti henkilöstön optimaalista käyttöä palvelutarve huomioiden sekä vapautuvien virkojen ja tehtävien täyttämisen tarkastelua. Henkilöstökuluihin kohdistetut säästötoimenpiteet voivat vaikuttaa jatkossa heikentäen henkilöstön veto- ja pitovoimaa sekä rekrytointia.

Talouden sopeutustoimenpide ehdotuksia on esitetty alla palveluyksikkökohtaisesti.

Sotekeskuspalvelut

Lääkäreiden ei kiireetön -iltavastaanottotoiminta keskitetään jatkossa Iisalmen, Kuopion ja Varkauden päivystyksiin. Iltavastaanottoja on tuotettu klo 16–18 Lapinlahdella, Leppävirralla, Pielavedellä, Siilinjärvellä ja Suonenjoella. Kävijämäärät ovat käyntitilastojen mukaan vaihdelleet alkuvuoden 2023 (tammi-heinäkuu) kahden ja viidentoista kävijän välillä. Eniten kävijöitä on ollut Siilinjärvellä, muiden kuntien osalta kävijöitä ollut keskimäärin kahdesta neljään (2–4).

Juankoskella iltavastaanottotoiminta on ollut tauolla jo viimeiset kaksi vuotta ja Pielavedellä elokuun 2023 alusta alkaen. Molemmissa taukojen syynä on ollut lääkärihenkilöstön vaje. Asiakkaat on ohjattu lähimpiin avoimena olleisiin toimipisteisiin, Kuopioon, Iisalmeen, Siilinjärvelle tai Suonenjoelle.

Iltavastaanottojen keskittämällä ehdotuksen mukaisesti (Iisalmi, Kuopio, Varkaus) saadaan vahvistettua hoidontarpeen toteutumista hoitotakuun asettamissa aikarajoissa keskittämällä hoitajaresurssia virka-aikana tapahtuvaan työhön. Lääkäreiden työaika vapautuu keskittämisen myötä hoitotakuun turvaamiseen. Kuopion iltavastaanoton hoitamiseen saataisiin myös vapautettua tarvittavaa lääkäriresurssia keskittämisen myötä.

Yleiset palvelut

2.11.2023

Vaikutus asiakkaisiin:

Ilta vastaanottojen keskittäminen voi johtaa siihen, että asiakkaat eivät hakeudu vaivojensa kanssa vaihtoehtoiseen toimipisteeseen, vaan hakeutuvat omalle terveysasemalle esim. seuraavana päivänä. Ilta vastaanotoilla osa hoidetuista vaivoista on ollut ei-akuutteja ongelmia, jotka ehtii hoitaa 1–3 vuorokauden kiireellisyydellä. Niiden kohdalla, joilla on tarve hoitaa vaiva saman illan aikana, pitenee asiointimatka paikkakunnan mukaan noin 24 kilometristä noin 64 kilometriin. Välimatkat ovat terveysasemien välisiä välimatkoja ilmoitettuna lähimpään vaihtoehtoiseen.

Vaikutus talouteen

Ilta vastaanottojen keskittäminen edellä mainitun mukaisesti -> lääkäreiden ja hoitajien palkkakustannusten säästö noin 460 000 euroa vuodessa.

Viikonloppuvastaanottojen aukioloajan yhtenäistäminen niin, että Juankoskella, Leppävirralla, Pielavedellä ja Suonenjoella aukioloajat olisivat jatkossa viikonloppuisin ja arkipyhinä yhtenevät kello 9–15. Kaikissa näissä toimipisteissä on osasto (Lapinlahti mukaan lukien). Vastaanottoaikaa lyhentämällä pystytään turvaamaan osastoilla tehtävä ns. akuuttiasioiden kierto viikonloppuisin ja arkipyhinä. Aukioloajat ovat vaihdelleet paikkakuntaakohtaisesti välillä 8–16, (esim. Pielavesi), 8–18 (esim. Suonenjoki) ja 9–15 (Lapinlahti). Keskimääräiset kävijämäärät ovat olleet paikkakuntaakohtaisesti 9 (Leppävirta) -12 (Suonenjoki).

Vaikutus asiakkaisiin

Asiakkaiden palvelutarpeeseen pystytään vastaamaan aukioloajan lyhentämisestä huolimatta. Mikäli vastaanoton tarve ilmaantuu aukioloajan ulkopuolella, toimitaan kuten tälläkin hetkellä oman terveysaseman vastaanoton sulkeuduttua. Lapinlahdelta on hakeuduttu pääasiassa lisälmeen, Leppävirralta Varkauteen ja muista toimipisteistä Kuopion akuuttivastaanotolle.

Vaikutus talouteen

Viikonloppuvastaanottojen aukioloaikojen yhtenäistäminen edellä mainitun mukaisesti lääkäreiden ja hoitajien palkkakustannusten säästö noin 200 000 euroa vuodessa.

Palvelujen toteutustapojen monipuolistaminen

Hyvinvointialueella on terveysasemia, joille on vaikea saada rekrytoitua etenkin lääkäri- ja hoitohenkilöstöä. Taloudellisen ja toiminnallisen tasapainoin saavuttamiseksi esitetään, että

Yleiset palvelut

2.11.2023

---

näiden terveysasemien palveluvalikoimaa muutetaan siten, että virka-aikaisen sekä akuutti- että kiireettömän vastaanoton sijaan keskitytään kiireettömään toimintaan ja lääkärin fyysinen läsnäolo ohjelmoidaan osaviikkoiseksi.

Käytettävissä oleva lääkäriyöpanos käytetään suunnitellusti kiireettömään vastaanottoon, jonka ohella voidaan hoitaa akuutteja asioita. Niinä päivinä, kun lääkäriä ei ole fyysisesti läsnä, hoitohenkilöstölle turvataan aina lääkärin konsultaatiotuki. Hoitajavastaanotto toiminta turvataan virka-aikaan arkipäivinä.

Vaikutus asiakkaisiin

Asiakkaille turvataan kiireettömät ja monikanavaiset vastaanotot tarpeen omalla terveysasemalla. Akuuttiasioissa ohjaututaan lähimmälle akuuttiaikojen tarjoavalle terveysasemalle (seutu- tai aluepalvelupiste). Asiointimatkat voivat pidetä näiltä osin.

Vaikutus talouteen

Ostopalvelulääkäreillä on pyritty turvaamaan niitä päiviä/ viikkoja, jolloin ei ole ollut saatavilla virkalääkäriä. Mikäli edellä mainittuja muutoksia tehdään, pystytään vähentämään tai kokonaan luopumaan ostopalvelulääkäreiden käytöstä. Yhden ostopalvelulääkärin vähentäminen tuo säästöä noin 230–290 000 euroa.

Osastopalvelut

Tukipalveluiden hinnoittelun tarkistaminen ja vyöryvien kustannusten hallinta

Vaikutus asiakkaisiin

Vaikutus osastohoidon toimintaympäristöön, aterioihin, hoitotarvikkeiden saatavuuteen. Vältetään tiheään otettuja ja päällekkäisiä tutkimuksia, jolloin ei altisteta potilaita turhille näytteenotoille ja säderasitukselle.

Vaikutus talouteen

Kustannusten kasvun hillintä ja määrärahojen riittävyys. Diagnostisten tutkimusten (laboratoriotutkimukset ja kuvantamistutkimukset) käyttö klinikkojen kriittisen harkinnan perusteella. Säästöä noin 40 000 euroa/ vuosi

Palveluverkoston tiivistäminen (2–3 osastoa) ja määräaikaiset sulut

Edellyttää erityisesti ikääntyneiden toimialan prosessien sujuvoittamista, jotta vähentyneillä paikoilla voidaan vastata erityispalveluista syntyvään kysyntään.

Yhtenä vaihtoehtona on määräaikaiset sulut myös kesälomakauden ulkopuolella.

Yleiset palvelut

2.11.2023

Vaikutus asiakkaisiin

Talousarvion toteuttaminen 2024 määrärahan mukaisesti edellyttää kaikkien osastojen vuoroittaista kolmen (3 kk) kuukauden sulkua. Sulkujen aikana osa hoitajaksoista katkeaa ja potilaat siirretään toiselle osastolle, mahdollisesti myös toiselle paikkakunnalle. Osastot suljetaan henkilöstön saatavuushaasteen, väestöpohjamuutosten ja asiakaskunnan muuttuvan hoidontarpeen mukaisesti. Lakkautuvien osastojen alueilla hoivan tarve ratkaistaan yhdessä ikääntyvien toimialan kanssa, akuutti osastohoitoa vaativa terveydenhoito toteutetaan ensisijaisesti lähimmällä hyvinvointialueen akuuttiosastolla. Sairaansijojen kokonaismäärä laskee. Jatkohoitoon osoitettavia paikkoja on vähemmän.

Vaikutus henkilöstöön

Kesälomien aikana määräaikaiset supistukset toteutetaan henkilökunnan vuosilomien toteuttamiseksi. Henkilöstön kiertäminen lähiosastojen tai lähipalveluiden kesken sekä uusien työmatkojen järjestäminen. Kesäloman ulkopuolella toteuttaminen on haasteellisempaa. Henkilöstön pito- ja vetovoima heikkenee.

Työpaikkojen keskittyminen hahmottuu paremmin, palvelujärjestelmä vakautuu. Työn mielekkyys kasvaa, jos voidaan keskittyä perustehtävän mukaiseen toimintaan.

Vaikutus talouteen

Potilassiirroista, toiminnan supistamisesta ja uudelleen käynnistymisestä syntyy ylimääräisiä kustannuksia. Rekrytointihaasteet kasvattavat kustannuksia.

Toisena vaihtoehtona on, että osastoista suljetaan 2–3 yksikköä ja rajoitetut osastosupistukset kesälomien aikana toteutetaan.

Kustannusten hillintä ja talousarvion toteutuminen. Jäljelle jäävien yksiköiden taloudellisia toimintaedellytyksiä turvataan.

Perus- ja erityispalveluiden vuodeosastokapasiteetin yhteinen arviointi ja tiiviimpi integraatio

Vaikutus asiakkaisiin

Hoitojaksojen kokonaispituuden parempi hallinta. Potilastietojen siirron yksinkertaistaminen ja siten potilasturvallisuuden vahvistaminen.

Vaikutus talouteen

Ketjuuntuvien hoitajaksojen väliin jäävä, potilaalle lisäarvoa tuottamaton siirtopäivä, sekä potilastietojärjestelmien muutokseen liittyvät ja henkilöstöresurssia vaativat kaksoiskirjaukset jäävät pois.

Osastopäivystysten uudelleen järjestely

Toimintatuotot on arvioitu varsin korkeiksi. On suuri riski, että ne eivät toteudu, koska käytävissä olevien sairaansijojen määrä vähenee sekä välttämättömien toimintaedellytysten

Yleiset palvelut

2.11.2023

---

ylläpitoon osoitettujen määrärahojen että henkilöstön saatavuuden vuoksi. Myös maksukattojen täyttyminen vähentää maksutuottoja loppuvuonna.

Työikäisten sosiaalipalvelut

Hyvinvointialueen oman työpajan toimintojen uudelleen organisoiminen

Vaikutus asiakkaisiin

Asiakkaat siirtyvät palvelusetelillä tai muutoin tuotettavaan palveluun. Palvelu järjestetään edelleen mahdollisuuksien mukaan lähipalveluna. Palvelu voidaan järjestää muiden palveluntuottajien toimesta.

Vaikutus talouteen

Kustannusten hillintä ja talousarvion toteutuminen. Palvelun kustannustehokkuus suhteessa olemassa oleviin resursseihin. Säästöä noin 80 000 euroa.

Hyvinvointialueen pienten työpajojen yhdistäminen isompiin yksikköihin, kuntouttava työtoiminta järjestetään toimintavarmemmissa yksiköissä

Vaikutus asiakkaisiin

Korvaavat palvelut järjestetään asiakkaille, palvelut voidaan järjestää muiden palveluntuottajien toimesta tai isommissa yksiköissä.

Vaikutus talouteen

Kustannusten hillintä ja talousarvion toteutuminen. Palvelun kustannustehokkuus suhteessa olemassa oleviin resursseihin. Säästöä noin 30 000 euroa.

Erityisasumispalveluiden oman yksikön toimintaprofiilin tarkastelu

Vaikutus asiakkaisiin

Asiakkaat saavat tarvitsemansa palvelun oikean palveluluokan (yhteisöllinen asuminen) mukaisesti. Mahdollisiin yksittäisiin yökäiseen palveluntarpeeseen vastataan jatkossa esim. turvapalvelujen kautta.

Vaikutus talouteen

Kustannusten hillintä ja talousarvion toteutuminen. Yksikön toimintaprofiili on oikea palveluluokan, asiakastarpeiden ja henkilöstömitoituksen osalta.

Yleiset palvelut

2.11.2023

Erityispalvelut

Sopeuttamisen tarvitsemat muutokset erityispalveluissa

Sopeuttamisessa tavoitellaan yleistä palvelurakennemuutosta somaattiseen vuodeosastohoitoon, jolla vähennetään vuodeosastokapasiteettia. Vuodeosastokapasiteetin väheneminen arvioidaan yhteenlaskettuna erityispalvelujen ja peruspalvelujen vuodeosastokapasiteetista. Tavoitteena on muuttaa palvelutuotantoa keveämmäksi ja korvata vuodeosastokapasiteetin laskemista kehittämällä uudentyyppinen kotisairaaloiminta, jolla korvataan erityisesti päivystyksellisesti alkavia vuodeosastohoitajaksoja. Lisäksi panostetaan erityisesti ikääntyneiden potilaiden kotiutusprosessiin jo alkaneiden erikoissairaanhoidon hoitajaksojen osalta. Kolmen vuoden aikana tavoitellaan 30 % päivystyskäyntien ja 20 % päivystyksellisesti alkaneiden vuodeosastohoitajaksojen vähenemistä. Edellä mainitut muutokset edellyttävät ikääntyneiden toimialan prosessien sujuvoitumista siten, että perus- ja erityispalvelujen vuodeosastot eivät kuormitu ikääntyneiden toimialan hoitovastuulla olevista potilaista/asiakkaista vaan kotiin viedyt palvelut ja asumispalveluyksiköt pystyvät huolehtimaan sujuvasti näistä asiakkaista. Lisäksi se edellyttää uudentyyppisen kotisairaalan ja ensihoitopalvelun sisällön rakentamista, jossa toimintatavat ja palvelusisältö uudistetaan huomioiden palliatiiviset potilaat. Sujuva potilaiden siirtyminen vuodeosastoilta jatkohoitoon mahdollistaa myös osaltaan erikoissairaanhoidon kiireettömän leikkaushoitokapasiteetin täysimääräisen hyödyntämisen, ja siten edesauttaa hoitovelan purkamista ja jatkossa hoitotakuussa pysymistä.

Leikkaustoiminnassa tavoitellaan prosessien uudistamista erikoisaloittain erityisesti nostamalla lyhytjälkihoitoisen kirurgian (ei vuodeosastohoitotarvetta leikkauksen jälkeen) osuutta joka nykyisellään on noin 40 % kaikesta kirurgiasta. Tavoitteet asetetaan erikoisaloittain.

Kiireettömään erityispalvelujen poliklinikkatoimintaan tehdään kokonaistarkastelu ja työnjaon/hoidon porrastuksen uudelleen arviointi. Tavoitteena on vähentää erityispalvelujen poliklinikkatoimintaa. Tavoitteet asetetaan erikoisaloittain.

Edellä mainittujen kokonaisuuksien euromääräinen säästötavoite tarkentuu suunnitelmien tarkentuessa.

Yhteiset sopeuttamistoimet erityispalveluissa

Lääkärihenkilöstön lomarahavapaat, säästövapaat, osa-aikatyö, korvaavan työn tehostaminen, sijaisten käytön vähentäminen ja sisäiset järjestelyt

Lääkärihenkilöstön vapaaehtoisilla lomarahojen vapaaksi vaihtamisilla ja säästövapailla tavoitellaan alla olevia euromääräisiä sopeuttamisia. Edellyttää että palveluyksiköiden toiminnalliset suunnitelmat työpanoksen uudelleen kohdentamisesta voidaan toteuttaa.

Yleiset palvelut

2.11.2023

Sopeuttaminen aloitettava heti 2024 alkuvuodessa, jotta saadaan vaikutukset toimintaan mahdollisimman vähäisiksi.

Ydinyksiköt lomarahavapaat ja lääkärisijaisten käytön väheneminen	580 000 €
Lääkinnälliset palvelut säästövapaat, lomarahavapaat	500 000 €
Operatiivinen yksikkö säästövapaat, lomarahavapaat	300 000 €

Yhteensä erityispalvelut 1 380 000 €

Eläköityvien toimien/virkojen arviointi

Erityispalvelut: Arvioitu eläköityvien virkojen täyttämättä jäämisestä saavutettavasta säästöstä 65.000 euroa vuonna 2024 (noin 6 % eläköityvien palkkamenoista). Toteutetaan tehtävien ja toimenkuvien uudelleenjärjestelyin.

Yhteensä erityispalvelut 65 000 €

Laboratoriodignostiikan ja veripalvelun käytön optimointi

Laboratoriodignostiikan käytön optimointi kohdistuen potilaan vaatiman sairauden diagnostiikkaan ja hoitoon vaikuttavien "näytepakettien" ja aikaisemmin saman hoitajakson aikana otettujen näytteiden huomioiminen prosessissa on arvioitava kriittisesti. Tavoitteena on vähentää palvelujen ostoa Islabilta. Sopeuttamisen onnistuminen edellyttää yhteistä suunnittelua Islabin kanssa.

Ydinyksiköt	265 000 €
Lääkinnälliset palvelut	800 000 €
Akuutti	215 000 €
Operatiivinen palveluyksikkö	100 000 €

Yhteensä erityispalvelut 1 380 000 €

Hoito- ja kertakäyttötarvikkeet, implantit

Erityispalveluissa on mahdollista saavuttaa merkittävää vähennystä tarvikkeiden kustannuksissa, mikäli yksiköissä sitoudutaan yhtenäisiin hoitokäytäntöihin, niiden mukaisesti keskitettyihin tarvikevalikoimiin ja näin saataviin volyymietuihin. YTA-laajuisesti kilpailutetuissa hoitotarvikehankinnoissa on vuositasolla saavutettavissa helposti kymmenen prosentin ja bulkkitarvikkeissa moninkertaisesti suurempi hintojen alentuminen. Jo kymmenen prosentin hintojen alentuminen tarkoittaisi erityispalveluissa vuosittain kertakäyttö- ja hoitotarvikkeissa 2,3 M€:n ja implanteissa 1,4 M€:n kustannusten säästöä. Koska kilpailutukset toteutuvat portaittain,

Yleiset palvelut

2.11.2023

tarkoittaa tämä laskennallisesti, että vuodelle 2024 voidaan erityispalveluissa saavuttaa pelkästään kilpailutusten kautta 650 000 €:n kustannusten alentumista.

Yhteensä kilpailutusten kautta 650 000 €

Lääkekilpailutukset Apteekki ja lääkkeitä KELAn korvauksen piiriin

Apteekissa käynnistetty laaja tarjouskilpailutus, joka laskee lääkkeiden hintoja 1.4.2024 lähtien. Lisäksi tehostetaan erillissopimista ja suorahankintojen hintaneuvottelua. Hyötyjänä kaikki PSHVA:n palveluyksiköt.

Lisäksi lääkkeitä, jotka saaneet KELAn korvattavuuden, siirretään potilaiden itsensä ostettaviksi (KELA korvaus), kun aiemmin saatu sairaalasta, esimerkkinä daratumimabi myelooman hoidossa

Yhteensä 750 000 €

Erityispalvelujen yhteiset sopeutustoimet yhteensä 4 225 000 €

Erityispalvelujen palveluyksikkökohtaiset sopeutustoimet yhteensä 9 975 000 €

Erityispalvelut yhteensä 14 200 000 €

Palveluyksikkökohtaiset sopeutustoimet erityispalveluissa

Ydinyksiköt

Seudullisten erityispalveluiden toiminnalliset muutokset (Iisalmi, Varkaus, sote-keskukset)

Kardiologia lopetetaan Suonenjoelta, samoin sote-keskusten tahdistinhoitajakäynnit lopetetaan. Harjulan sisätautipl:n sydänhoitajan toiminta loppuu. Siirtymäaika ad 30.4.2024.

Toiminnalliset vaikutukset

- 1) Suonenjoen sydänpotilaat tulevat arvioon KYSiin
- 2) Tahdistinpotilaiden käynnit siirtyvät sotekeskuksista KYSiin
- 3) Kardiologialla lisätään sydän- ja tahdistinpoliklinikka-aikoja KYSiin
- 4) Järjestetään 2 tuntia/viikko virtuaali-(teams)konsultaatiomahdollisuus (aikaisemman puhelinkonsultaatiomahdollisuuden lisäksi)
- 5) Harjulan sisätautipoliklinikan rasisuskokeet ja Holter-tutkimusten aloitukset siirtyvät KYSin kliinisen fysiologian osastolle
- 6) Kuopiolaisten sydänpotilaiden ohjaus siirtyy perusterveydenhuollon tiimeihin; samanaikaisesti tehostetaan jo olemassa olevia digitaalisia palveluita ja aloitetaan uudelleen sepelvaltimotautipotilaiden ensitietopäivät hieman uudella formaatilla

Yleiset palvelut

2.11.2023

Kardiologian ISA+VAS jalkautuvat palvelut jatkuvat, perustelut:

- 1) ISA ja VAS sydänpoliklinikan potilaat eivät mahdu KYSin sydänpoliklinikalle tilaresurssin vuoksi (tk:t Kaavi, Leppävirta, Pielavesi, Siilinjärvi kardiologin vastaanotot jo siirtyneet KYSiin; Harjula sydänpkl siirtyy v. 2025),
- 2) Kardiologian loppuminen voisi välillisesti vaikuttaa lisalmen ja Varkauden vuodeosastojen potilasprofiliin aiheuttaen myös ko. sairaaloiden valvontayksiköiden toiminnan loppumisen kardiologisten potilaiden osalta.

Neurologian jalkautuvien palvelujen painopistettä muutetaan kohti virtuaalikonsultaatio-palveluita lisalmissa ja Varkaudessa (yhden neurologian erikoislääkärin työpanos on ollut jalkautettuna ja jaettuna lisalmeen ja Varkauteen)

Toiminnalliset vaikutukset:

- 1) Neurologian lähetteet myös ISA/VAS osalta suoraan KYSiin,
- 2) Neurologian erikoislääkärin työpanos toteutuu fyysisesti KYS Neurokeskuksen pkl:lla
- 3) Kartoitetaan lisävirtuaalikonsultaatioiden toteuttamisen vaatima muutos. Neurologialla jo usean vuoden ajan ollut 2 linjaa puhelinkonsultaatioille (päivystys ja kiireettömät pkl konsultaatiot),

Ortopedian jalkautuvien painopistettä muutetaan kohti virtuaalikonsultaatio-palveluita lisalmissa ja Varkaudessa

Toiminnalliset vaikutukset:

- 1) Ortopedian (sisältäen käsikirurgia) lähetteet käännetään ISA/VAS sijasta KYS.
- 2) Tukielinkirurgian poliklinikkatoimintaa KYSSissä lisätään vastaavasti
- 3) Kartoitetaan lisävirtuaalikonsultaatioiden toteuttamisen vaatima muutos.

- Muutosten seurauksena potilaiden matkustustarve lisääntyy ja ISA/VAS tilat jäävät vajaakäytölle.
- **Euromääräinen arvio yht: n.-250 000 €**

Kertakäyttötarvikekulut, implantit

- Tarvikkeet ovat kilpailutettuja.
- Kuvantamiskeskuksessa implanteista on jouduttu sopeuttamaan raamiin -150 000 €, röntgentarvikkeista -300 000 € ja laboriotarvikkeista -80 000 €. Tämä vaikeuttaa palvelun ja perustehtävän toteuttamista. Kuvantamiskeskus ei voi itsenäisesti vaikuttaa tehtävien tutkimusten ja toimenpiteiden määrään, pyynnöt tulevat kliinisiltä aloilta. Kuvantamisen määrää rajoitetaan toimintayksiköiden kanssa tehtävillä palvelusopimuksilla, jolla tavoitellaan kuvantamismäärän sopeuttamista toiminnallisiin ja taloudellisiin raameihin. Mikäli tässä ei onnistuta kuvantamisjonot ja tutkimusviiveet sekä vastausviiveet kasvavat, mikä lisää

jonoutumista ja hoitotakuuongelmia kliinisillä erikoisaloilla. Viiveiden kasvuun sisältyy aina myös riski diagnostiikan ja –hoidon viivästymiseen.

- Neurokeskuksessa implanteista ja kertakäyttötarvikkeista jouduttu sopeuttamaan raamiin -150 000 €. Kertakäyttötarvikkeista on mahdollista säästää siten, että yhdenmukaistetaan ja tarkkaillaan niiden käyttöä. Implanttien hintojen nousua voidaan yrittää ehkäistä kilpailutuksin, mutta niiden käytön vähentäminen ei ole realistista, jos samalla asetetaan tavoitteeksi lisätä tuloja (Ydinyksiköiltä edellytetty 2M€ tulojen lisäystä!), mikä edellyttää lisää hyvinvointialueen ulkopuolista myyntiä. Kysyntää on ja rankakirurgia YTA-alueella on keskittymässä aiempaa enemmän KYSiin ja täällä Neurokeskukseen. Toisaalta ortopedian ja neurokirurgian rankajonon yhdistyttyä, hoitojonossa on 75 hoitotakuun ylittänyttä rankapotilasta ja jonon hallinta on vaikeutunut. Hoitotakuussa pysymiseen edellytetään leikkausmäärien lisäämistä.
- Sydänkeskus: implantit ja kertakäyttötarvikkeet: -100 000 €. Tähän pyritään kilpailuttamisella, tarkalla käytöllä ja kouluttamisella.
- Tukielinkirurgiakeskus säästää implanttikuluissa viemällä loppuun suurta osaa traumavälineistöä koskevan kilpailutuksen. Lisäksi kertakäyttötarvikkeiden käyttöä vähennetään vakioimalla toimenpiteitä ja seuraamalla käyttöä. Näistä sopeutettiin yhteensä -100 000 €.
- **Euromääräinen arvio: -880 000 €**

Radiologian palvelujärjestelmän uudistus

- Radiologian toimintamallin yhteensovittamien HVA:n muun toiminnan kanssa toimintayksiköiden kanssa laadittavin palvelusuunnitelmin.
- Radiologian palvelurakenneuudistus on jo hyväksytty yleisten palveluiden lautakunnassa ja HVA aluehallituksessa
- Vaadittavat toiminnalliset muutokset: Henkilöresurssien ja tilojen tarkoituksenmukaisempi käyttö, joita ohjaa kuvantamisen tarve Riittävän ostopalvelua korvaavan oman henkilöresurssin turvaaminen. Ostopalvelusopimusten irtisanominen. Lyhimmät irtisanomisajat ovat 4kk. Savotalon toiminnan siirto KYSin yhteyteen. Osaviikkoisten ja liikkuvien palveluiden käyttö. Sonograferitoiminnan lisääminen. Tutkimusten väheneminen. Laitekannan väheneminen.
- **Euromääräinen arvio: -960 000 €**

Kuntoutuksen- ja jononpurkuleikkausten ostopalveluita vähennetään

- Neurokeskuksen osaston yhteyteen perustetaan erittäin vaativan sairaalakuntoutuksen osasto (EVASKU).

Yleiset palvelut

2.11.2023

- Kuntoutustoiminta aloitetaan v. 2024 alussa. Huonetiloja on alkuvaiheessa kahdeksalle kuntoutettavalle potilaalle ja 16-paikkaisena osasto voi aloittaa 1C3 osan valmistuttua v. 2025–2026. Toiminnan käynnistämisen aloittamisen edellytyksenä on riittävät henkilöstöresurssit, vertailukohtana muiden sairaaloiden vastaavien kuntoutusosastojen henkilöstömitoitus ja palvelun vähimmäisvaatimukset sille lakisääteiselle kuntoutukselle, jota ostetaan nyt kuntoutuslaitoksista.
- EVASKUn myötä palvelujen ostot ulkopuolisista kuntoutuslaitoksista vähenevät 1 580 000 €, mikä edellyttää henkilöstömenojen lisäämistä ja muiden EVASKU-toimintakulujen kattamista (yht. 1 500 000 €). Vuonna 2024 ostopalvelujen karsiminen peittää vasta toiminnasta aiheutuvat kulut ja säästää kuntoutuksen ostopalveluista kertyy n. 80 000 €. Jatkossa osaston toimiessa 16-paikkaisena nettosäästö tulee olemaan jopa 1 M€/v.
- Tukieliinkirurgiakeskus vähentää lonkan ja polven tekoniveljonon purkamiseen tähtäviä PSHVAN ulkopuolisia ostopalveluleikkauksia (-400 000 €) ja vapauttaa näitä koskevan palvelusetelin vain yli 6kk leikkausjonossa olleille potilaille (-500 000 €).
  - Toiminnalliset vaikutukset: Ostopalveluna voidaan supistusten jälkeen tehdä vain 100 tekoleikkausta. Hoitotakuun ylittävässä jonossa on nyt n. 900 potilasta ja supistusten seurauksena leikkausjonon purkaminen ei etene.
- Tukieliinkirurgiakeskus lopettaa kahden ulkopuolisen konsultin palvelujen käytön, olkapään tekonivelet ja lonkan tähytystutkimukset tehdään jatkossa oman henkilöstön toimesta (-60 000 €). Lisäksi vähennetään traumapotilaiden kuntoutuskuluja painottamalla halvempia paikallisia kuntoutuslaitoksia kalliiden PSHVAN ulkopuolisten kuntoutuslaitosten sijasta (-60 000 €).
- **Euromääräinen arvio: -1 100 000 €**

YDINYKSIKÖT: sopeutustoimet yht. 4 115 000 €**Operatiivinen palveluyksikkö**

- Välinehuollon kustannusten vähentäminen ostopalvelua vähentämällä -300 000 €
  - Erityisesti hammaslääketieteen opetuspoliklinikalla Servican tuottama välinehuollon palvelu on tarpeettoman raskas ja kallis toimintatapa. Alkamalla steriloida välineitä suoraan yksikössä (kuten muussa suun terveydenhuollossa laajasti toimitaan) voidaan säästää merkittävä summa ja sujuvoittaa toimintaa.
- Hammashoitajapäivystys JST:n (in-house yhtiö) toiminnaksi -50 000 €

Yleiset palvelut

2.11.2023

- Ostopalveluna tuotettu hammashoitajapäivystys on ollut hyvin kallista ja hankalaa. JST:n kautta asia on mahdollista hoitaa hiukan pienemmin kustannuksin ja toiminnallisesti paremmin.
- Polikliinisiä erikoislääkäripalveluita keskitetään KYSiin ja tilalle järjestetään erikoisalakohtaisia virtuaalikonsultaatiopalveluita -200 000 €
  - Alueelliset erikoislääkäripalvelut ovat keskitetysti tuotettuja kalliimpia, josta syntyy säästömahdollisuus. Ratkaisu tulee heikentämään polikliinistä hoitoon pääsyä ja heikentämään alueellista tasa-arvoa. Iisalmen ja Varkauden hoitohenkilökunnan työpanos vapautuu tältä osin muihin tehtäviin. Muutoksen haitallisia vaikutuksia hallitaan kehittämällä tilalle aiempaa parempia konsultaatiopalveluita.
- Kuulolaitehuollon ottaminen omaksi toiminnaksi –100 000 €
  - Istekin tuottama kuulolaitehuolto on toiminnallisesti osin epätarkoituksenmukaista ja myös kustannuksiltaan kallis.
- Leikkaustoiminnan päivystys
  - Pehmo-aistin-leikkausyksikössä varallaolopäivystys muuttuu liian suuressa määrässä aktiivityöksi. Jos siirtyisimme tässäkin yksikössä kolmivuorotyöhön, se vaikuttaisi haitallisesti päiväaikaiseen leikkauskapasiteettiin. Siksi selvitetään eri päivystystoiminnan malleja, joiden ensisijainen tarkoitus on vähentää ja tasata päivystysleikkaustoiminnan työkuormaa, mutta siitä saattaa syntyä säästöäkin. Asian suunnittelu vielä kesken ja euromääräinen tavoite täsmentyy suunnittelun edetessä
- Urologian ostopalvelu loppuu –120 000 €
  - Seutupalveluihin on ostettu erikoislääkärin työpanosta vuosittain n. 120 000 eurolla. Sisäisin järjestelyin olen siirtänyt erikoislääkärihakanssin anestesiaosastolta urologialle, jolloin tarve ostopalveluihin vähenee. Urologian lääkärijoukko on kuitenkin edelleen riittämätön työkuormaan nähden, joten on epävarmaa, voidaanko kaikista ostopalveluista em. suunnitelman mukaisesti luopua.

OPERATIIVINEN PY: Sopeutustoimet yhteensä 770 000 €

Lääkinnälliset palvelut

Kliinisen lääketutkimuksen lisääminen

Kliinisten lääketutkimusten lisääminen Syöpäkeskuksessa ja Medisiinisessä keskuksessa, hematologialla, säästö tulee lääkekustannusten vähentymisenä (yhteistyökumppanien toimesta saadaan lääkkeet) sekä tutkimustiimin työnä potilasvastaanotoilla:

Yleiset palvelut

2.11.2023

Arvio yht. 1 000 000 €**lisalmen lääkkeenvalmistuksen lopettaminen apteekissa**

Perustuu laskelmaan ja lääkkeenvalmistuksessa tarvittavan henkilöstön saatavuuteen. Lääkkeenvalmistus keskitetään KYSaan,

Arvio 100 000 €

Genetiikan näyttöiden kilpailutus Lasten ja nuorten osaamiskeskus, perinnöllisyyslääketiede ja koko Lääkinnällisten palvelujen geneettisten näyttöiden osalta (tulee onnistuessaan hyödyntämään koko hyvinvointialueen geneettisten näyttöiden kustannuksia).

ISLABin ja HUSLABin yhteistyösopimus mahdollistaa geneettisten näyttöiden edullisemmat hinnat meillekin Pohjois-Savon hyvinvointialueelle, mutta lisäksi niiltä osin kuin ei ole kilpailutettu HUSLABin toimesta järjestellään omaa ISLABin kilpailutusta, jolla säästöpotentiaalia,

Arvio yht. 600 000 €.**LÄÄKINNÄLLISET PALVELUT: Sopeutustoimet yhteensä 1 700 000 euroa**
Mielenterveys ja hyvinvointipalvelut**Niuvanniemen sairaalan hoitopäivien oston vähentäminen**

Esityksenä asiakaspalvelujen oston vähentäminen Niuvanniemen sairaalan hoitopäiväostoista. Tavoitteeseen pääseminen edellyttää lisää aikuispsykiatrisia osastopaikkoja. 12-paikkaisen osaston henkilöstökustannus on vuositasolla noin 1 M €. Uuden osaston muut perustamiskustannukset lisäksi noin 0,5 – 1 M €. Nykyinen aikuispsykiatrisen osastopaikkamäärä on alimitoitettu siihen tarpeeseen, mitä alueemme tarve edellyttäisi. Olemme Suomen mielenterveys-sairastavuuden sairain hyvinvointialue ja meidän olemassa olevat sairaansijat alittavat maan keskiarvon. Kaikki mahdollisesti Niuvanniemestä siirrettävät vaikeahoitoiset potilaat eivät tarvitse osastopaikkaa, vaan voivat selviytyä avohoidon ja muiden kuntouttavien toimien turvin.

Arvio säästöpotentiaalista noin 1 000 000 €.**Ostopalvelulääkäreiden vähentäminen**

Esityksenä ostopalvelulääkäritoiminnan vähentäminen. Tähän tavoitteeseen pääseminen edellyttää sen, että saisimme uusia virkalääkäreitä. Tavoitteena viiden virkalääkärin palkkaaminen (500 000 €/vuosi), jolloin voimme vähentää viisi ostopalvelulääkärinä (1 250 000 €/vuosi).

Arvio säästöpotentiaalista noin 750 000 €.

Yleiset palvelut

2.11.2023

Maksusitoumusten vähentäminen asiakaspalvelujen ostoon

Esitämme maksusitoumuksin tuotettujen ulkopuolelta ostettujen asiakaspalvelujen oston vähentämistä ja korvaamista omaa toimintaa lisäämällä ja kehittämällä. Henkilökunnan kouluttaminen sisäisin ja ulkoisin koulutuksin auttaa lisäämään näitä palveluja ja vähentää tarvetta ulkoa ostetulle palvelulle. Kyseessä ovat psykoterapiat, nepsy-valmennukset sekä muut maksusitoumuksin tuotetut palvelut.

Arvio säästöpotentiaalista 300 000 €.**Päihdepalvelusäätiön sopimuksen irtisanominen**

Esitys Päihdepalvelusäätiön kanssa voimassa olevan sopimuksen sekä siihen liittyvien lisäsopimusten asteittaisesta irtisanomisesta ja toiminnan muuttamisesta omaksi toiminnaksi. Vähensimme 16 korvaushoitopaikkaa, josta säästö noin 160 000 €/vuosi.

Arvio säästöpotentiaalista 200 000 €.**MIELENTERVEYS ja HYVINVOINTI: Yhteensä sopeuttaminen 2 250 000 €****Akuutti****116117-päivystyspuhelinpalvelun lakkauttaminen ostopalveluna yöaikaan tai kokonaan**

Palvelu nykyään ulkoistettua ostopalvelua n. 650 000 €/vuosi. Palvelu on tarkoituksenmukaista integroida muuhun HVA:n puhelinpalveluun ja tarkastella puhelimitse tuotettava potilasohjaus kokonaisuutena yhdessä peruspalveluiden kanssa. Yöaikaisten puheluiden osuus (n.140 000 €/vuosi) mahdollista tuottaa omana toimintana, mikäli akuuttipalveluiden tilannekeskustoiminta laajenee 24/7-toiminnaksi.

Päivystävien lääkäreiden paikallissopimusten uudelleen neuvottelu (-250 000 €)

Paikallisneuvottelu käynnistetty ja säästön toteutuminen edellyttää neuvotteluosapuolien pääsemistä sopimukseen.

lisalmen ja Varkauden päivystysten yöaikaisen potilaspäivystyksen tarpeen selvittäminen turvaten kuitenkin osastohoidon vaatima ympärivuorokautinen lääkäripalvelu.**(Euromääräinen selvittely kesken)**

lisalmen ja Varkauden päivystystoimintojen sopeuttamisella on runsaasti riippuvuuksia muuhun toimintaan. Yöaikaisten päivystyspotilaiden hoitaminen ja kuljetus edellyttäisi lisäresursointia KYS päivystyksessä sekä ensihoidossa. Myös nykymuotoisen osastotoiminnan ylläpito ISA/VAS:ssa edellyttäisi yöaikaisen korvaavan lääkäripäivystyksen järjestämistä molemmissa yksiköissä. Em. syitten

Yleiset palvelut

2.11.2023

---

takia tarkempien kustannusvaikutusten arviointi edellyttää lisäselvitystä. ISA/VAS päivystystoiminnan tarkastelua on tarpeen tehdä pitkäjänteisesti samassa yhteydessä mm. alueellisen kotisairaaloiminnan sekä tarkoituksenmukaisten hoitoketjujen kehittämisen kanssa.

Kolmen ensihoitoyksikön muuttaminen yhden henkilön alue-ensihoito-yksiköiksi. Samalla laajennetaan akuuttipalveluiden tilannekeskustoiminta- (etäarviointi) 24/7-toiminnaksi. (-225 000 €)

Kohdentaa ensihoidon resurssit oikein ja lisää vaikuttavuutta ja integraatiomahdollisuuksia kotisairaaloimintaan sekä potilas/hoitoonohjaukseen. Mahdollistaa päivystyspuhelinpalvelun yöaikaisen toiminnan tuottamisen ja ostopalvelun lakkauttamisen ainakin siltä osin.

Päivystyksellisen hoidontarpeen arvioinnin ja palveluohjauksen tehostamisen kautta tavoitteena 10 % pienempi päivystyksen käyttö. (-250 000 €)

Päivystyshoidosta hyötymättömät potilaat hoidetaan kiireettömän sekä puolikiireellisen hoidon turvin peruspalveluiden vastaanotoilla, mikä vähentää kallista päivystyshoitoa ja päivystystutkimusten määrää. Absoluuttiset kustannukset pienenevät, kun sama hoito toteutetaan edullisemmin ja oikea-aikaisesti.

KYSin sisäisten osastojen välisen potilaskuljetuspalveluiden lakkauttaminen ostopalveluna (-225 000 €)

Tuotetaan tällä hetkellä kokonaisuudessaan ostopalveluna. Akuutin osalta vuosikustannus n.500 000 €/vuosi. Kalliin ostopalvelun tilalle palkataan omia työntekijöitä. Omana palveluna tuotettuna arvioitu kustannus korvaavasta palvelusta olisi noin puolet nykytasosta.

AKUUTTI: Sopeuttamistoimet yhteensä 1 140 000 euroa.